దయానిధి

పోలంప్రగడ సత్యనారాయణమూర్తి

పశ్చిమ జిల్లా ముఖ్యకేంద్రం నుంచి అనాథ శిశు శరణాలయానికి ప్రారంభోత్సవం చెయ్యవలసిందిగా వచ్చిన ఆహ్వానాన్ని పురస్కరించుకొని, 'రైలుకి ఇంకో అరగంటే వ్యవధి ఉంది' అనుకుంటూ ప్రొఫెసర్ దయానిధి బయల్దేరారు, పది రూపాయల నోటుంచిన పర్సు లాల్చీ జేబులో పెట్టుకుంటూ హడావుడిగా.

సరిగ్గా దయానిధి రిక్షాని పిలిచి "స్టేషన్‌కి త్వరగాపోనియ్!... పదిరూపాయల చిల్లర ఉందా?... సర్లే.. స్టేషన్‌లో మార్చి ఇస్తా", అంటూ బయల్దేరిన సమయంలోనే, ఊరికింకో మూలనున్న పూరిగుడిసెలోంచి బరువుగా బాధగా బయలుదేరాడు రంగడు ఫలానా చోటికంటూ నిర్ణయించుకోకుండా తనకాళ్ళు ఎలా తీసుకువెడితే అలాగే శూన్యంగా నడుస్తున్నాడు. అసలే నీరసంగా ఉన్నాయి వాడికళ్ళు. దానికితోడు నీళ్ళతోటి కూడా నిండాయేమో, దారినంతా మసగ మసగ్గా ఎగుడు దిగుడుగా చూపిస్తున్నాయి.

కడుపులో ఏదో బాధ. మరేదో భయం. నాటి తాలూకు నీడలన్నీ ఒత్తుగా పరుచుకొని, పట్టుమని పదిహేనేళ్ళయినా నిండని ఆ పసివాడి మనస్సు చుట్టూ ముసురుకుంటున్నాయి. రంగడికి లోకం అంతా అంధకారమవుతున్నట్లనిపించింది.

నాన్నలాగే అమ్మకూడా చచ్చిపోతుందా?

ఈ ఆలోచనతో వాడికడుపులో ఏదో దేవినట్లయింది. తల తిరుగుతోంది. దాంతోపాటే లోకం గాడా ఒక్కసారి గిర్రున తిరిగింది. గొంతుక

లోంచి ఉబికి ఉబికి వస్తూన్న దుఃఖాన్ని పెదిమ, పంటికీ మధ్యన బిగించాడు. కట్టలు తెంచుకొని వస్తూన్న కన్నీళ్ళని, మాసిపోయి చిరిగిపోయిన చొక్కా చేతులో తుడుచుకున్నాడు. పరిగెట్టుకుని ఎక్కడికేనా పారిపోయి గట్టిగా బావురుమని ఏడవాలనిపించింది వాడికి.

అమ్మ చచ్చిపోతుందా?

డాక్టరుగారు రాసిచ్చిన ఆ మందు కొనకపోతే ఇంక అమ్మ తనకు కనిపించదూ? ..... మందు కొంటే? ... అమ్మ బతుకుతుంది .... అయితే ఎలాగైనాసరే డబ్బు సంపాయించి ఆ మందు కొనాలి.

అంత బాధలోనూ రంగడికి నవ్వు వచ్చింది.

ఇవాళ్టికి మూడు రోజులయింది, డాక్టరు గారాచీటీ రాసి ఇచ్చి. తను ఇప్పటికి కొనగలిగాడా? ఏ రోజు దినపత్రిక లమ్మినకూలి, ఆ రోజునే పట్టుకెళ్ళి పోతూండటం మూలాన, యజమాని ఒక్క పయా పైసైనా అడ్వాన్సు ఇచ్చేది లేదన్నాడు. పోనీ, ఏ కొట్లోనేనా మందు అరువిప్పించమని బతిమాలితే, 'ఏడెనిమిది రూపాయలు ఖరీదు చేసే ఈ మందు నిన్ను నమ్మి ఏ కొట్లో అరువిప్పించమంటావ్?' అంటూ గదమాయించాడు.

అమ్మ పనిచేసే అయ్యోరింటికి వెళ్ళి చూశాడు రంగడు ఇల్లు తాళం వేసి ఉంది. వాళ్ళు తిరుపతి వెళ్ళారు. వారంరోజులు దాకా తిరిగిరారు అంటూ చెప్పింది పక్కింట్లో దాసీది ఎవర్నడిగినా లాభం లేకపోయింది. ఎంతమంది కాళ్ళో పట్టుకున్నాడు ఎన్ని కొట్లలోనో అడిగి చూశాడు. ఉహు. ఆఖరికి ఏడుస్తూ డాక్టరుగారి దగ్గరకెళితే, "వైద్యమయితే ఊరికే చేస్తానుకాని, మందు ఎక్కడ కొని ఇయ్యమంటావ్? పోనీ ధర్మాసుపత్రికి తీసుకుపో వాళ్ళు రంగు నీళ్ళు కలిపి పోస్తారు అదృష్టముంటే బ్రతుకుతుంది" అన్నారు.

ధర్మాసుపత్రికా?

నాన్నను చంపేసిన ఆ ఆసుపత్రికి మళ్ళీ అమ్మను తీసుకెళ్ళడమా!

రంగడికి భయంతో ఒళ్ళు ఝల్లుమంది.

ఉహు. ఏమైనాసరే డబ్బు సంపాయించి ఆ మందు కొనాలి. అమ్మను బతికించుకోవాలి.

అమ్మ!

రోజూ వేళ్ళతో తన తలదువ్వి ముద్దు పెట్టుకొని, అయ్యోరింట్లోంచి తెచ్చినదేమైనా ఉంటే తనకే పెట్టి, దేవుడి కథలు చెబుతూ తనని నిద్దరోగొట్టేది. ఇప్పటికి అమ్మ కన్నెత్తి చూసి, తను పలకరించి వారంరోజులయింది ఆ కుక్కి మంచంలో ఎముకల పోగులా పడుకొని, మూలగడం తప్ప ఏమీలేదు. నిన్నా ఈవేళా ఆ మూలుగు కూడా మానేసింది. అందుకే రంగడికి భయంగా ఉంది

ఏమైపోతుందో అమ్మ!

చొక్కాతో కళ్ళు తుడుచుకొని స్టేషను వైపుగా నడవసాగాడు రంగడు, నెమ్మదిగా కాళ్ళీడ్చుకుంటూ. స్టేషను దగ్గర రిక్షాలోంచి, ఎవరో పెద్దమనిషి కంగారుగా దిగడం చూశాడు రంగడు. ఆయన లాల్చీజేబు చిల్లులోంచి పర్సు జారడం కనిపించింది వాడికి. అది కింద కూడా పడింది ఆ పెద్దమనిషి అది చూసుకున్నట్లు లేదు. కంగారుగా టిక్కెట్లిచ్చే కౌంటరు దగ్గరకెళ్ళి పోయాడు. ఆయన రిక్షావాడు కూడా ఇటు పర్సుపడిన సంగతే గమనించకుండా అలా రెండడుగులు నడిచి ఆ పెద్దమనిషి వెళ్ళిన దిక్కుగానే చూస్తున్నాడు.

పర్సు రిక్షా దగ్గర పడి ఉంది. ఎవ్వరూ చూడటం లేదు. అయితే మాత్రం? — అమ్మో! రంగడి గుండెలు దడదడ కొట్టుకుంటున్నాయి. ఆ పర్సులో అమ్మ ప్రాణాన్ని నిలబెట్టే 'డబ్బు' ఉండొచ్చు. ఆఁ!.... నిజమే!.... వాడి హృదయంమీంచి ఏదో పెద్ద బరువు తీసేసినట్లయింది. 'ఆశ', వాడి కాళ్ళను గబగబా పర్సు దగ్గరికి నడిపించింది. కాని తీరా ఒంగుని పర్సు తీయబోయేటప్పటికి వాడి చేతులు వణికాయి. ఏదో కొత్త భయం రంగడిని ఆవరించింది. బెదురుతూ ఇటూ అటూ చూశాడు. సరిగ్గా అదే సమయంలో రిక్షావాడు తనవైపు చూశాడు. క్షణంలో సగం, రంగడిలోకి ఏదో చెప్పలేని సాహసంతో కూడిన మొండి తనం ప్రవేశించింది. అది వాడిచేత పర్సుని తీయించింది. వెంటనే కంగారుగా దానిని చిరిగిన చొక్కా కింద దాచుకుంటూ తడబడే అడుగులతో తొందరగా పక్క సందులోకి తప్పుకున్నాడు రంగడు పాపం, ఆ కంగారులో పడుతున్న అవస్థనేనా గమనించకుండా.

అమ్మని బతికించుకోవాలనే ఆదుర్దా, అందుకు తగిన డబ్బు సంపాదించుకో గలిగామనే సంతోషం, ఆ సంతోషాన్ని తనకు కలిగించిన భగవంతుని పట్ల కృతజ్ఞత — వీటన్నిటితోటీ, లేని ఉత్సాహాన్ని తెచ్చుకుని రంగడు నాలుగంగల్లో మందుల షాపు చేరుకున్నాడు. అప్పటికి మూడు రోజుల నుంచి చొక్కాజేబులో అతిభద్రంగా దాచుకున్న మందు చీటీ కొట్టువాడికి చూపించాడు. బాగా నలిగిపోయిన ఆ కాగితం మీది అక్షరాలు నెమ్మదిగా కూడబలుక్కుంటున్న మందులషాపువాడి ముఖంలోకి ఆదుర్దాగా చూశాడు రంగడు, ఆమందు ఎక్కడ లేదంటారో అనే భయంతో. కొట్టు అతను రంగడి వాలకాన్ని ఎగాదిగాచూసి "మందు అయితే నా దగ్గర ఉంది. డబ్బు నీదగ్గర ఉందా?" అన్నాడు.

"ఓ" అంటూ రంగడు గర్వంగా చొక్కా అడుగునుంచి పర్సు తీసి చూపించి, "ఇదిగో పర్సు" అన్నాడు.

"పర్సు సరేనయ్యా అందులో డబ్బు ఉందాఅని. ఎనిమిది రూపాయలుండాలి మరి"

ఆమాటతో రంగడు గతుక్కుమన్నాడు. అవును నిజమే. ఉత్త పర్సేమో! . గుండెలు కొట్టుకుంటూ ఉంటే, వణుకుతూన్న చేతులో, పర్సు తీసి చూశాడు. రంగడి కళ్ళల్లో జిగేల్మని వెలిగిన కాంతిచూసి, నమ్మకంతో కొట్టువాడు మందుని రంగడి చేతిలో పెట్టాడు

ఎంతో భారం తీరినట్లు దీర్ఘంగా శ్వాస వదిలి ఆమందు సీసాను గట్టిగా గుండెలకి హత్తుకున్నాడు రంగడు.

హమ్మయ్య!

ఇంక ఫరవాలేదు. మందు దొరికింది. అమ్మ బతుకుతుంది. సంతోషంతో ఒళ్ళు మరచిపోయి ఒక్కక్షణం ఆనందమయమైన ఆలోచనా ప్రపంచంలో హాయిని పొందుతూన్న రంగడు కొట్టువాడి హెచ్చరిక విని ఉలిక్కిపడి ఈలోకంలోకి వచ్చాడు. వస్తూనే పర్సు తీశాడు, మందు మూల్యం చెల్లించడంకోసం..........

దయానిధి పడుతూన్న కంగారు చూసి, "ఏటి బాబూ?" అని అడిగాడు రిక్షావాడు. వాడికేం సమాధానం చెప్పకుండా, దయానిధి ఇంకోమారు లాల్చీజేబులు రెండు చేతులోటే తడుముకున్నాడు. మరోమారు కౌంటరుకీ రిక్షాకీ మధ్యనున్న స్థలమంతా పరకాయించి చూసి, రిక్షా దగ్గరకొచ్చి సీటు కిటూ అటూ వెతికారు.

"ఏటి బాబుగారూ? ఏదైనా పోయిందా?" అన్నాడు రిక్షావాడు మళ్ళీ.

కళ్ళతో చుట్టుపక్కలంతా పరికిలిస్తూ "అవునురా. పర్సు పోయింది. రిక్షాలో వస్తూన్నప్పుడు జేబులోనే ఉంది. ఇప్పుడే పడిపోయి ఉంటుంది. ఈ జేబుకి పెద్ద చిల్లు ఉంది. చూసుకో లేదు. తిరిగి ఇంటికి వెళ్ళి రావడానికి టైము లేదు. ఈ రైలు తప్పితే పట్నంలో సభకి అందుకో లేను" అన్నారు దయానిధి.

"పర్సా అండీ?..." అదే కాబోలు. ఇప్పుడే ఎవరో కుర్రాడు ఇక్కడ ఒంగుని తీశాడు. అడిదే అనుకున్నా.

"ఎవరూ?... కుర్రాడా?...ఏడీ?... ఏటు వెళ్ళాడూ?" అంటూ ఆదుర్దా పడుతూన్న దయానిధితో, "అదుగో, ఆసందు మలుపు తిరిగాడు. ఎంతదూరం పోగలడులెండి. సందు చివర ఉన్న మందులషాపులు దాటకుండా మనం వాడిని పట్టుకోవచ్చు. రిక్షా ఎక్కండి" అంటూ తను కూడా రిక్షాఎక్కి రయ్యిమని సందుమలుపు తిప్పించాడు రిక్షావాడు ....

వీపుమీద బలమైన చెయ్యి పడడంతో, అదిరిపడి రంగడు వెనక్కి తిరిగి చూశాడు. వాడి పై ప్రాణాలు పైకి పోయాయి.

ఆయనే! . . ఆపర్సు యజమాని!

తనవేపు క్రూరంగా చూస్తూ కర్కశ స్వరంతో "ఊఁ! పర్సు ఇలా ఇవ్వు" అన్నారు.

"నీ బాబుగారి ముల్లె అనుకున్నావుట్రా?.. ఉ . దెబ్బలు తినకుండా ఇచ్చెయ్యి" అని గద్దించాడు రిక్షావాడు. రంగడి ప్రాణానికి వాళ్ళిద్దరూ యముడూ, యమదూతలాగ కనిపించారు.

నిశ్చేష్టుడై అలాగే నిలబడిపోయి ఉన్న రంగడి చేతిలోంచి, దయానిధి పర్సులాక్కోవడం, కొట్టువాడు మందులాక్కోవడం, రెండూ ఒక్కసారే జరిగాయి. అమ్మ ప్రాణాల్ని అలా బలవంతంగా లాగేసుకున్న, వాళ్ళ ఇద్దరి కాళ్ళమీదా చాప చుట్టగా పడిపోయి, "మా అమ్మని బతికించండి. ఈమందు లేకపోతే మాఅమ్మ........" ఆపైన అనలేక భోరున ఏడ్చేశాడు రంగడు.

"ప్రతీవాడికీ ఏడవడం ఓనాటకం అయిపోయింది పోనీరా రిక్షా" అంటూ దయానిధి రిక్షాలో స్టేషనువైపు వెళ్ళి పోయారు. గుండెల్లో లేచిన మంటలకి కళ్ళల్లో ఉన్ననీళ్ళుకూడా ఇగిరిపోగా గాజుకళ్ళతో దయానిధిగారు వెళ్ళిన రిక్షాకేసే చూస్తూ నిలబడిపోయాడు రంగడు లోకం పోకడ తెలియని ఆ కుర్రవాడి కంటికి క్రూరంగా కనిపించిన దయానిధి, స్టేషన్ చేరుకోగానే కృతజ్ఞతో కూడిన సంతోషంతో రిక్షావాడికో రూపాయి బహుమతిగా ఇచ్చి రైలెక్కారు, మొత్తానికి అక్కడ అనాధ శరణాలయోత్సవానికి అందుకో గలుగుతున్నాననే ఉత్సాహంతో.

*　　　　*　　　　*

ఇక్కడ అనాధగా మిగిలిపోయాడు రంగడు అమ్మలేని ఆ పూరి గుడిసెలో. చీకటిగా మారిన ఈలోకంలో తాను ఏకాకినయి పోయానని [illegible]

పూర్తిగా అర్థం అయేటప్పటికి రెండు రోజులు పట్టింది వాడికి ఈరెండు రోజులనుంచీ ఓమూల కున్న గోనెపట్టా మీద పడుకొని ఏడుస్తూనే ఉన్నాడు ఆ ఏడుపులోనే మధ్యమధ్య కొద్దిగా కునుకు పట్టేది వాడికి. శరీరమూ ప్రకృతీ కలిసి దయ తలచి, ఆ అనాధకి ప్రసాదించిన ఆకొద్ది క్షణాల శాంతినీ కూడా భగ్నంచేసేవి, ఏవేవో భయంకరదృశ్యాలు కలలోకి వచ్చి—

ఆ చుట్టుపక్కల పాకలలో వాళ్ళు వచ్చి బలవంతంగా అమ్మని తన దగ్గర్నుంచి లాక్కుని, ఎక్కడికో మోసుకొని పోయిన దృశ్యం కలలో కన్పించే టప్పటికి, ఉలిక్కిపడి లేచి, "అమ్మా! అమ్మా!" అంటూ ఏడ్చి ఏడ్చి, మళ్ళీ సొమ్మసిల్లి పోయాడు రంగడు.

వాడికి స్పృహ వచ్చేటప్పటికి బాగా బారెడు పొద్దు ఎక్కింది.

ఇన్నాళ్ళూ రక్షణ ఇచ్చిన ఆ పాక, మొన్నరాత్రి వచ్చిన పెద్ద తుఫానుకి, ఆకులన్నీ పోగొట్టుకొని, సూర్యుని తీక్షణమైన కిరణాలు రంగడిని నిర్దాక్షిణ్యంగా హింసిస్తూంటే చూస్తూ తనకేం పట్టనట్టు నిర్లిప్తంగా నిలబడి ఉంది.

పైన ఎండ మాడ్చేస్తోంది.

లోపల ఆకలి దహించేస్తోంది.

దయ ఖరీదు

అమ్మ పోయిందని ఓమూల పడుకొని తను ఒళ్ళు తెలియకుండా ఏడుస్తూంటే, పక్కింటి అవ్వకేకలేసి రెండురోజుల క్రితం గుక్కెడు గంజి తనచేత తాగించింది. అంతే!. మళ్ళీ ఎవరూ తనని పలకరించనూ లేదు. తను పాకదాటి బయటకు పోనూలేదు.

కడుపు మాడి పోతోంది.

అది అమ్మ పోయిన బాధో, ఆకలి బాధో అంతు చిక్కలేదు వాడికి. అమ్మలేకపోయినా తనకి ఆకలి వేయడం చిత్రంగా అనిపించింది అవును. ఇప్పుడు అమ్మలేదుగా?.... అమ్మ బదులూ తన బదులూ కలిసి ఏకంగా తనకే వేసేస్తోంది ఆకలి. రంగడు బాధగా అటూ ఇటూ దొర్లాడు. కడుపులో మంట, బాధ— ఇంక లాభంలేదు. ఏదో ఇంత తినాలి. అయిష్టంగా లేచాడు రంగడు. . ..

"చెప్పకుండా ఈ నాలుగు రోజులూ మానేస్తే నీపని ఎవడు చేస్తాడనుకున్నావ్? పరే—మీ అమ్మ పోయిందన్నావు కనక క్షమిస్తున్నాను. ఇదిగో పేపర్లు— అమ్మకురా— మామూలుగా నీకిచ్చే పావలా ఇస్తాను" అన్న యజమాని ముఖంలోకి దీనంగాచూసి దినపత్రికలకట్ట అందుకున్నాడురంగడు.

యజమాని సలహా ప్రకారం, "దయానిధి గారి అనాథ శరణాలయ ఉపన్యాసం— విడిప్రతి ఏడు పైసలు" అంటూ నీరసంగా అరుస్తూ పత్రికలు అమ్ముతున్నాడు రంగడు.

ఇంతలో ఓ స్కూలు లాల్చీ ఆయన, రిక్షాని తన పక్కనే ఆపు చేయించి, పది నయా పైసల బిళ్ళ తన చేతిలో పెట్టి ఆతురతగా పత్రిక తీసుకున్నాడు. తను మూడు పైసలూ తిరిగి ఇచ్చేలోగానే రిక్షా కదిలింది. "ఇవిగోనండి మూడు పైసలు" అంటూ అరుస్తూ తను రిక్షా వెనక పడ్డాడు. ఆయన రిక్షాలోంచి వెనక్కి తిరిగి నవ్వుతూ, "అక్కర్లేదులే. అవి నువ్వు తీసుకో" అంటూ తన మీద దయామృతాన్ని కురిపించారు.

రంగడు తెల్లబోయి ఆయన కేసి చూశాడు.

ఆ య .నే .!

ఆరోజున పది రూపాయల పర్సుతోపాటు అమ్మ ప్రాణాల్ని కూడా తన దగ్గర్నుంచి బలవంతంగా లాక్కుని పట్టుకు పోయినాయన.

"ఇవాళ ఆయన దయ విలువ పది నయా పైసలు. అందులో తన వాటా మూడు
రిక్షా వెళ్ళిన వంకే గుడ్లప్పగించి చూస్తూ
నిలబడిపోయి ఉన్న రంగడి చేతిలోంచి, జారి
కలిసిపోయాయి, ఆ మూడు పైసలూను—

లక్స్ నా చర్మ సౌందర్యంకోసం దివ్యమైన సబ్బు అన్నది కాంచన

కాంచనకున్నట్లే మీకున్న చర్మసౌందర్యం అమూల్యం...
ఆ సాధనమే దానికి తగినది!

లక్స్ టాయిలెట్ సబ్బు సినీమాతారలకు సౌందర్యమునిచ్చే శుద్ధమైన, సౌమ్యమగు సబ్బు
తెలుపులోను, నాలుగు వానవెల్లి రంగుల్లోను వున్నది

హిందుస్థాన్ లీవర్ ఉత్పత్తి

లింటాస్-LTS. 190-135 TE